

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Statu Hominis Morali In Vita Et Post Mortem

Opfermann, Paul

Moguntiae, 1769

Quæstio III. Utrum Potestati Politicæ competat Jus circa Sacra?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40701

DE LEGE HUMANA. 463

probabilius requiratur spatium 40 annorum; cui sententiæ favet, quod de præscriptione dicitur. Necessum autem est, ut nulla hoc tempore facta interruptio fuerit, quæ facta censetur, si vel superior transgressores legis puniverit, aut legem servaverit major pars communitatis.

Q U A E S T I O III.

Utrum Potestati politicæ competat Jus circa Sacra?

Constans semper atque indubitata Catholicorum omnium sententia, & doctrina fuit, Ecclesiam esse *Societatem inaequalem perfectam*, adeoque in Ecclesia dari Hierarchiam perfectam ab ipso Christo institutam, cum imperio ac potestate ferendi leges, controversias dirimendi, cogendi mediis spiritui Ecclesiæ proportionatis, & quidem Fideles omnes, quotquot per sacrum baptisma Ecclesiam ingressi sunt. Antiquissimo huic Orthodoxorum systemati de Statu Ecclesiæ novum opposuere prætensi Reformatores à tempore funestæ reformationis duce *Luthero*, volentes, *Republicam ecclesiasticam esse meram societatem æqualem*, omne imperium, & potestatem Pontificum, & Episcoporum penitus excludendo, eamque in Ecclesiam & omnia Sacra cum omnibus Juribus ecclesiasticis in suos Principes territoriales transferendo. Equidem speciosis hisce Reformatorebus jam olim præverant antiquissimi Sectarii, *Donatistæ & Novatiani*, postea *Albigenses, Waldenses*, & præcipuè *Wicleffistæ, & Hussitæ*, & quotquot contra auctoritatem Ecclesiæ potissimum Romanæ tela sua acuerunt, in id maximè intenti, ut Pontificatum Roma-

157.
Opi-
nio
HH.

Roma-

Romanum ex Orbe universo proscriberent; at non alii majore strepitu res suas agere conati sunt, quàm Protestantes, his tesseri seditiosè usi: *Cujus est Regio, illius est Religio. Non datur Status in Statu.* Nec quieverunt ante, quàm in P. W. Instrumento, Episcoporum Jurisdictione suspensâ, Principibus secularibus *Jus in Sacra, Jus reformandi* cederetur. Quamvis autem Protestantes hoc suo facto satis ostenderent, Ecclesiam non esse nisi Collegium vel societatem æqualem; de systemate tamen istiusmodi nullus tunc erat, qui cogitaret. Primus istud concinnavit *Samuel Puffendorfius* in suo opusculo *de habitu Religionis*, uti testatur *Matthæus Pfaffius* inquit: *Nemo ante Puffendorfiū fuit, qui Jus ecclesiasticum Protestantium certis regulis fundamentalibus superstrueret: hic primus fuit, qui Ecclesiam nonnisi Societatem & Collegium æquale in civitate erectum esse docuit, tradidit, & demonstravit.*

158. Potestas in Sacra defini potest facultas moralis ad Dei cultum, & animarum salutem ordinata. Sacra autem hoc loco intelliguntur ea, quæ vel ad Sacramenta pertinent, vel ad regimen internum conscientiæ, vel ad disciplinam Ecclesiæ & Jurisdictionem externam. Inde triplex in Ecclesia potestas distinguitur: *Ordinis* videlicet, *Jurisdictionis interioris & exterioris.* Prima Sacramentorum confectionem respicit, veluti conferre Ordines, Eucharistiam conficere, & ministrare. Altera conscientias ligat, & solvit. Tertia res Fidei morumque controversas dirimit, cogit Synodos, Ecclesiæ ministros constituit, & delinquentes pœnis spiritualibus castigat.

Datur

Datur in Ecclesia Hierarchia perfecta divinitus instituta. Dantur enim Principes Ecclesiastici potestate legislativâ à Deo instructi, cui Fideles omnes in causis ad spirituale animarum regimen pertinentibus ex divino Jure subjecti sunt; ac proinde datur ordo Superiorum & inferiorum cum perfecta subordinatione. Dari Principes & Prælatos Ecclesiasticos ad id specialiter deputatos, ut animarum curam habeant, nec ipsi *Protestantes* negare audent, qui Presbyteris *Doctores* saltem & *Medici* partes esse proprias largiuntur; hos autem Prælatos ex divina ordinatione constitutos esse, palam fit ex sacris Literis, I. ad Cor. 12. *Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia, primùm Apostolos secundò Prophetas, tertio Doctores . . . Numquid omnes Apostoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Doctores?* Præterea hos Prælatos potestate regendi Ecclesiam divinitus instructos fuisse, palam fit tum ex verbis Christi Matth. 16. *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni cælorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis.* Item c. 18. *Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cælo: & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in cælo.* Et Joann. 21. *Pasce agnos meos . . . pasce oves meas.* Et c. 20. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. Hæc cum dixisset, insufflavit, & dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quo-*

159.
Hic-
rar-
chia
Ec-
cles.
Jure
divi-
no
con-
stitutus
ta.

rum retinueritis, retenta sunt. Iterum Matth. 28. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: docentes eos servare omnia, quaecumque mandavi vobis. Ex quibus omnibus manifestè patet, Christum Apostolos ad ministerium spirituale destinasse, atque illis dedisse potestatem regendi animas, & Ecclesiam, & quidem cum superioritate & autoritate non solùm directivâ, sed etiam coactiva: hæc enim maximè necessaria erat ad regimen Ecclesiæ, ad quam ex omni tribu, lingua, populo & natione homines erant convertendi, ut quos spiritus amoris, & propriæ salutis studium intra mandatorum fines non continerent, pœnarum spiritualium timor coërceret. Ecclesiæ Prælati necessaria erat potestas legislativa, ut, quæ à Christo sibi tradita circa administrationem Sacramentorum, circa Fidelium mores (nec enim omnia scripta sunt, quæ præcepit Christus) aut quæ propriâ suâ autoritate circa disciplinam Ecclesiæ ordinarent, vim & efficaciam haberent. Atque hanc potestatem abunde expressit Christus per *claves*, quas Petro sese daturum promisit, item per verba, *solvere, ligare*, quæ amplissimè prolata jurisdictionem non internam modò, sed etiam externam significant. Id quod invictè demonstrat perpetua praxis omnium, quotquot Ecclesiam, sive universalem, sive particularem regendam umquam susceperunt; nec nisi rebelles & perfidi Christiani hanc Prælatorum potestatem in dubium vocare ausi sunt. Fideles quoque habere debitum & obligationem ex Jure divino obtemperandi legitimis suis Pastoribus, constat ex verbis Christi Luc. 10. *Qui vos audit, me audit;*

¶ *Qui vos spernit, me spernit qui autem me spernit, spernit eum, qui misit me.* Dependent igitur Fideles à Superioribus Ecclesiasticis perfectam dirigendi, imperandi & cogendi potestatem habentibus, quæ Hierarchiæ perfectæ certissima argumenta sunt, & quidem ex divino Jure dependent; proinde illa divinitus constituta est.

Jus Sacrorum non competit Potestati politicæ 160.
ex natura rei, seu vi status naturalis. Nam potestas Jurisdictionis sacrae non est Juris naturalis. 1°. quia hæc respicit finem supernaturalem, qui est directio animarum per media spiritualia ad salutem æternam, cum natura non respiciat nisi finem duntaxat naturalem. 2°. Potestas naturalis ortum habet à Deo tamquam naturæ Autore: ecclesiastica verò potestas descendit à Christo ut Autore gratiæ, & Capite Ecclesiæ, quam Sanguine suo adquisivit. 3°. Objecta potestatis ecclesiasticæ sunt spiritualia, veluti principia Fidei & morum, Sacramenta, gratiæ divinæ, & similia, quæ effectus produciunt extra naturæ spheram positos; igitur à potestate naturali politica attingi nequeunt. 4°. Si potestas in Sacra est Juris naturalis, igitur ethnicis quoque Imperantibus competeret facultas disponendi regiâ autoritate circa Fidem, Religionem. Sacramenta, ac cætera Ecclesiæ negotia, nam eadem est potestas secularis apud Principes Christianos, & ethnicos, siquidem & his, & illis æqualiter parendum esse docet S. Scriptura. Istud autem quàm absurdum sit, nemo non intelligit.

Potestas circa sacra non competit Potestati politicæ 161.
ex Jure divino veteri. Jus Sacrorum in L. V. Ne-
 complectebatur tam ea, quæ ad cultum divinum que

re V. externum pertinebant, veluti sacrificia, & cere-
 T. monias, quàm illa, quæ ad Jurisdictionem, alia-
 que Jura ecclesiastica spectabant: sub utroque au-
 tem aspectu idem Jus penes Sacerdotes erat, ac præ
 cæteris Summo Sacerdoti & Pontifici maximo com-
 petebat, Tribu Leviticâ ad hoc specialiter destina-
 ta, ut curam Sacrorum cum potestate haberet,
 cum exclusione Regum & Principum. Quocirca
 Saul Rex, qui holocaustum & pacifica obtulerat,
 à Samuele graviter reprehensus fuit I. Reg. c. 13.
*Stultè egisti, nec custodisti mandata Domini Dei
 tui, quæ præcepit tibi: quod si non fecisses, jam
 tunc præparasset Dominus regnum tuum super
 Israel in sempiternum: sed nequaquam regnum
 tuum ultra consurget.* Rex Oσίας cùm incensum
 super altare thymiamatis adolere vellet, statim in-
 gressus post eum Azarias Sacerdos: & cum eo
 Sacerdotes Domini octoginta, viri fortissimi, re-
 stiterunt Regi, atque dixerunt: Non est tui offi-
 cii Ozia, ut adoleas incensum Domino; sed Sa-
 cerdotum, hoc est, filiorum Aaron, qui consecra-
 ti sunt ad hujusmodi ministerium. Cumque Rex
 à proposito non desisteret, statim orta est lepra in
 fronte ejus coram Sacerdotibus in Domo Domini,
 fuitque leprosus usque ad diem mortis suæ. 2. Pa-
 9 al. 26. *Si difficile & ambiguum apud te judi-
 cium esse perspexeris inter sanguinem & sangui-
 nem, causam & causam, lepram & lepram, &
 judicium intra portas tuas videris verba variari:
 surge & ascende ad locum, quem elegerit Domi-
 nus Deus tuus: veniesque ad Sacerdotes Leviticæ
 generis, & ad Judicem, qui fuerit illo tempo-
 re . . . qui autem superbierit nolens obedire Sa-
 cerdo-*

cerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, & Decreto Judicis, morietur homo ille. Deut. 17. Cùm fuerit controversia, stabunt (Sacerdotes) in judiciis meis, & judicabunt: leges meas & praecepta mea in omnibus solemnitatibus meis custodient. Ezech. 44. De Regibus autem constituit Dominus Deut. 17. Postquam (Rex) sederit in solio regni sui, describet sibi Deuteronomium legis hujus in volumine, . . . ut discat timere Dominum Deum suum, & custodire verba, & ceremonias ejus, quæ in lege praecepta sunt. Et quidem jubetur accipere exemplar legis à Sacerdotibus, accipiens exemplar à Sacerdotibus Leviticæ tribus, tamquam à rerum sacrarum & ipsius legis custodibus & Judicibus. Ad hæc respiciens Josaphat Rex Juda cùm Levitas & Sacerdotes sedibus suis restituisset, sic agebat ad illos: Omnem causam, quæ venerit ad vos fratrum vestrorum . . . ubicumque quaestio est de lege, de mandato, de ceremoniis, de justificationibus, ostendite eis, ut non peccent in Dominum . . . Amarias autem Sacerdos & Pontifex vester, in his, quæ ad Deum pertinent, præsidebit: porro Zabadias filius Ismahel, qui est Dux in domo Juda, super ea opera erit, quæ ad Regis officium pertinent. 2. Paral. 19. Quis hîc non videt regimen sacrum à politico prorsus sejunctum?

*Neque Potestas circa Sacra ex Jure divino no- 162.
 vo competit Potestati politica. Quis enim locus, Ne-
 immo quis apex in Scripturis Apostolicis, ex quo que
 Protestantes adsertum suum probare queant? ubi ex Ju-
 Principibus secularibus datum est, ut quæ vel ad re N.
 Fidem & Sacramenta, vel ad regimen Ecclesiæ ex- 1.
 ternum*

ternum pertinent, jure statuere & ordinare possint? cui Principum Christus umquam demandavit verbi divini prædicationem, administrationem Sacramentorum, Ecclesiæ suæ gubernationem? *Allegatur* (jam olim dicebat S. AMBROSIIUS ep. 14. ad Marcellin.) *Imperatori licere omnia, ipsius esse universa: respondeo, noli te gravare Imperator, ut putes, te in ea, quæ divina sunt, imperiale aliquid Jus habere; noli te extollere, sed, si vis divinitus imperare, esto Deo subditus, sicut scriptum est: Quæ Dei, Deo, quæ Cæsaris, Cæsari. Ad Imperatorum palatia pertinent, ad Sacerdotem Ecclesia; publicorum tibi mœnium Jus commissum est, non Sacrorum.* S. CHRYSOSTOMUS Hom. 4. *Quamquam, ait, admirandus videtur thronus Regius, tamen rerum solummodo terrenarum administrationem sortitus est, nec præter potestatem præterea habet quidquam autoritatis. Atque hanc ipsorum Imperatorum fuisse sententiam, plura evincunt testimonia. Deus vos constituit Sacerdotes* (inquiebat olim CONSTANTINUS M. ad Nicænos Patres;) (quemadmodum refert Rufinus L. 1. Hist.) *Et nobis à Deo dati Judices estis: conveniens non est, ut homo judicet Deos, sed ille solum, de quo scriptum est: Deus stetit in Synagoga Deorum, in medio autem Deos dijudicat.* THEODOSIUS in ep. ad Synod. Ephes. quam refert ADRIANUS Papa ad Michaellem Imperat. *Illicitum est, inquit, eum, qui non sit ex ordine sanctissimorum Episcoporum, ecclesiasticis immisceri tractatibus.* VALENTINIANUS (ut habet Sozomenus L. 6. Hist. c. 7.) cum Episcopi facultatem peterent cogendi Synodum pro rebus Fidei, ultro profiteba-

stebatur; sibi, qui unus è Laicorum numero esset, non licere, se ejusmodi rebus interponere. HONORIUS Augustus in causa S. Chrysostomi inter epist. Innocentii I. ita ad Arcadium: Cùm, siquid de causa Religionis inter Antistites ageretur, episcopale esse oportuerit judicium; ad illos enim divinarum rerum interpretatio, ad nos Religionis spectat obsequium. BASILIUS uti habetur in Actis VIII. Synodi, sic pronunciat: De vobis (secularibus) quid amplius dicam, non habeo, quàm quod nullo modo vobis licet de ecclesiasticis causis sermonem habere: hæc enim investigare, & querere Patriarcharum, Pontificum, & Sacerdotum est, qui regiminis officium sortiti sunt; qui sanctificandi, ligandi, atque solvendi potestatem habent; qui ecclesiasticas atque cælestes adepti sunt claves; non nostrum, qui pasci debemus. Hi autem Principes suorum cæteroquin Jurium tenacissimi an omnem ecclesiasticam potestatem, siquam competere sibi æstimassent, publicis hisce testimoniis à se abdicaturi fuissent?

Jus itaque Sacrorum Pontifici Romano, & 163. Episcopis Jure divino proprium est. Nempe Sed Christus, sublatâ Synagogâ, novum regnum, quod ipsi à Patre (Dan. 2. & 7. c. Ezech. c. 37. v. 22.) promissum fuerat, non modò perpetuò duraturum in cælis, sed & in tempore jam inchoandum in terris, non temporale quidem, dicente Christo: *Regnum meum non est de hoc mundo.* Joann. 18. sed spirituale; novum hoc, inquam, regnum Christus fundavit, cujus membra essent, quotquot per Baptismum à se institutum ad novam spiritalem vitam regenerarentur. Hujus equidem regni Su-

premius ipse Caput, & summus Monarcha semper futurus erat; quia tamen ex hoc mundo erat discessurus, singulari vocatione quosdam vocavit, qui regnum à se fundatum non modò verbi divini prædicatione amplificarent, sed illud quoque regerent, & moderarentur. Quem in finem duplici eos præ eminentia condecoravit, *Ordinis* videlicet, & *Jurisdictionis*, ordinans illos Ministros & Dispensatores Mysteriorum Dei, simulque illis concedens amplissimam potestatem pascendi, ligandi & solvendi, nec solum pro interno, sed etiam pro externo foro. Atque istam tum *Ordinis*, tum *Jurisdictionis* utriusque potestatem Christus perpetuam esse voluit in Successoribus eorum, quos ipse præ cæteris elegerat, eoquod Ecclesia à se erecta usque ad seculi finem duratura esset. Uti sunt hac potestate divinitus sibi concessâ Apostoli, Verbum Dei per totum terrarum Orbem prædicantes, Judæos & Gentiles baptizantes, confirmantes in Fide, peccatorum vincula solventes, Eucharistiam dispensantes, alios per manuum impositionem Ministros ordinantes, quibus Ecclesiarum particularium curas commiserunt. Neque *directivam* solum, sed etiam *coërcitivam* potestatem exercuerunt, ut liquet ex factis PAULI Apostoli. *Quid vultis* (scribebat I. ad Cor. 4.) *in virga veniam ad vos, an in charitate & spiritu mansuetudinis?* per *virgam* juxta Scripturæ phrasin intelligens punitivam aut coërcitivam potestatem. Eandem exercuit adversus Corinthium incestuosum. I. ad Cor. 5. adversus Hymenæum, & Alexandrum. I. ad Tim. I. Unde 2. ad Cor. 13. v. 4. *Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem*

tionem munitionum consilia destruentes. Et v. 6. In promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam. Ac v. 8. Nam & si amplius aliquid gloriatus fuero de potestate nostra, quam dedit nobis Dominus in adificationem, & non in destructionem vestram: non erubescam. Et Titum Episcopum hortatur c. 2. Hoc loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio. Iphis autem Fidelibus præcipit, ut Prælati Ecclesiæ obsecudent: Obedite Præpositis vestris, & subjacete eis: ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri. Ad Hebr. c. 13. Quæ autem Apostolicâ ætate regiminis ecclesiastici forma fuit, eadem semper esse debuit, utpote à Christo Capite constituta: & eandem fuisse testatur praxis Ecclesiæ non interrupta. Quemadmodum enim post Christi in cælos ascensionem novella Ecclesia à PETRO cæterisque Apostolis gubernata, diffusa per Orbem, Sanctisque legibus instituta fuit; quin laici & seculares in ullam sollicitudinis & administrationis partem venirent; ita & per tria priora secula penes Ecclesiasticum Ordinem summa rerum sacrarum fuit, cùm nullus esset Christianus Princeps, qui Sacerdotium novum cum Imperio adunare posset. Sed & ubi Imperatores, Reges ac Principes in subsequentiis seculis ad Christi castra transierunt, ecclesiasticam tum Ordinis, tum Jurisdictionis Hierarchiam Jure divino novo firmatam constanter professi sunt, adeo ut JUSTINIANUS in Auth. Quomodo oporteat Episcopos, publicum hoc testimonium dederit: Maxima quidem in omnibus sunt dona Dei, à superna collata Clementia, Sacerdotium & Imperium: illud quidem divinis ministrans, hoc autem hu-

manis prasidens. Voluit nimirum Christus, ut Ecclesia esset unum corpus mysticum, atque uno Fidei & morum spiritu regeretur, nam *unus Dominus, una Fides, unum baptisma: unum corpus & unus spiritus;* ad *Eph. 4.* Fieri autem nequit, ut mystici hujus corporis unitas servetur, quod si potestas sacra penes Reges, ac Principes existat; nam secularis Regum ac Principum potestas uti multiplex est, ac juxta diversitatem Regionum diversa, ita regnante ac præcellente spiritu privato, multiplicem Ecclesiam, Fidem ac Religionem fingit, firmatque, uti certa docet experientia earum provinciarum, in quibus sic dicta Religionis libertas viget, ac triumphat. Rectè igitur OSIUS, ut refert S. ATHANASIUS in *ep. ad Solitarios,* *Constantium* Imperatorem allocutus est his verbis: *Desine quæso, & memineris te mortalem esse, reformida diem judicii, serva te in illum diem purum, nec te immisceas Ecclesiasticis, neque nobis in hoc genere præcipe, sed potius ea à nobis disce. Tibi Deus Imperium commisit; nobis quæ sunt Ecclesiæ, concredidit; & quemadmodum qui tuum imperium malignis oculis carpit, contradicit ordinationi divinæ; ita & tu cave, quæ sunt Ecclesiæ ad te trahens, magno crimini obnoxius fias. Date (scriptum est) quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo. Neque igitur, fas est nobis in terris Imperium tenere, neque tu thymiamatum & Sacrorum potestatem habes Imperator.* Adversus ea, quæ hæcenus exposita sunt, innumera coacervant Protestantes, magis præcipua paucis diluemus.

Respondetur ad objecta.

Obj. I. Hierarchia perfecta necessariò dicit Statum

tum

tum Reipublicæ: hic ex sua natura involvit imperium, vim cogendi, compellendi, remediis violentis urgendi, quæ omnia averfatur Religio tota quanta dependens tum à gratia Dei internè operante, tum à dictamine rectæ rationis: illa roganda, hæc convincenda. Numquid vis aut violentia vel à Deo extorquebit gratiam, vel intellectui etiam invito obtrudet veritatem? præterea cum imperio quomodo stare libertas conscientiæ potest, in quam adferti fumus à Christo? solius Dei opus est rebelles compescere hominum voluntates, cordis duritiem frangere, pellere tenebras, lumen intellectui humano necessarium adfundere. Imperium externum non facit nisi homines hypocritas, qui externè videbuntur esse oves, internè autem sunt lupi rapaces. Igitur à Religione, ab Ecclesia abesse vis omnis debet, omne imperium, omnis Status Reipublicæ. *Resp. Puffendorfus, Pfaffius*, alique Protestantes Religionem & Ecclesiam iniquè confundunt: certè in ipsorum etiam Systemate Collegium æquale non est ipsa Religio, hæc enim est virtus cultum Deo debitum respiciens, quæ tribus continetur, *rectis de Deo sententiis*, piis in Deum adfectibus, & actibus externis, qui his adfectibus & sententiis congruant, & consentiant. Unde noscitur duplex Religio, *interna & externa*. Prior illa tametsi vim humanam omnem, saltem directam, omne imperium, omniaque violenta media fugiat, sed dependeat tum à libero mentis adfensu, tum à voluntatis humanæ adfectibus, accedente utrimque supernæ gratiæ lumine & motu; non tamen ita libera est, ut cum avtonomica de Deo sentiendi libertate componi queat. Cultus nimirum

mirum Dei internus sit conformis oportet, legibus divinis, quas five per rectam rationem, five per specialem revelationem externam hominibus manifestavit. Certè juxta ipsum *Puffendorfum* Religio in statu naturæ neque fuit libera ad Polytheismum, neque *Christiana* in statu gratiæ libera est ad *Judaismum*, aut *Mahumetismum*. Externa autem Religio cur Imperium humanum respuat? cur ii saltem, qui de veritate Religionis ex motivis credibilitatis antea convicti, Ecclesiæ nomen dederunt, per media violenta in suo contineri officio non possint, aut pœnis severioribus plecti? eo ferè modo, quo juxta *Puffendorfum* cogi per Principem possunt Christiani subditi in *Judaismum*, vel *Atheismum* deficientes, aut religionem summo imperio adversam profitentes. Numquid Deus in V. L. ritus externos ita præcepit, determinavitque, ut in transgressores pœnis gravissimis animadverteret: an ideo hypocritas faciebat divina Lex? cur eandem coërcitivam potestatem Ecclesiæ suæ dare non potuerit? sive ab Ecclesia omne imperium abesse: quo pacto homines scelerati in suis continebuntur officiis? quomodo salus, & Ecclesiæ tranquillitas stabit? actum sic erit de legum divinarum, & ecclesiasticarum observantia: vaga credendi vivendique libido impunè grassabitur; non tot quotidie nascentur hæreses, & schismata, quin plura, alia ex aliis, pullulent. Hujusmodi verò imperium Ecclesiæ vel libertati conscientiæ adversum non est; vel eidem inimica quoque sunt Jura divina, humanaque omnia. Quæ sequela quàm certa est, tam in Reges ac Principes injuria. Quis nescit, homines ex Jure divino, naturali & positi-

positivo teneri ad amplectendam Religionem revelatam credibiliorem, atque ita se suamque voluntatem subicere Statui, in hypothefi, quòd Deus Religionem Statui, vel Reipublicæ innectere voluerit? an ista libertati conscientiae repugnant? itaque rectè statuunt sanæ mentis omnes, Deum conscientias nostras ita liberas voluisse, ut tamen esset necessitas justis legibus parendi. Obtemperandum est Deo in rebus ad Religionem spectantibus, sive extra, sive intra Statum Reipublicæ; vel in Statu ecclesiastico prorsus distincto coli à nobis, & adorari velit. Unde absurdum est, *Puffendorfum*, ejusque interpretes & sequaces ad inutiles & vanas rationes confugere, cùm quæstio in eo maximè versari debeat: Utrum Christus in N. L. Ecclesiam suam voluerit esse Statum Reipublicæ?

Inst. I. Religio revelata nequit innecti Statui Civitatis: hujus enim finis est securitas publica: media ad finem hunc obtinendum sunt armorum præpotentia, numerosus miles, vis opum immensa, &c. Finis autem coëuntium in Ecclesia, est salus Ecclesiæ, & ultimò salus æterna, quam extra omnem societatem agens homo certissimè consequi potest. Media ad salutem longè diversa à prioribus suggessit Christus in Evangelio. *Resp.* Fatentur ipsi *Protestantes*, in L. V. tam arctum fuisse nexum inter Synagogam & Rempublicam, ut una sine altera stare non potuerit, & nemo civis Reipublicæ esse posset, quin ipsius Religionis esset membrum. Igitur Religio revelata Statui Civitatis innecti valet. Neque obstat finis & mediolorum diversitas: quodsi enim ex fine & mediis Respublica habet, ut sit politica, atque ut ab ecclesiastica diffe-

differat; cur Ecclesia ex iisdem rationibus id non consequatur, ut & Status Reipublicæ sit, & alius sit Status à politico, & civili? an fortè Deus in rebus humanis minus possit, ac ipsi homines? Hi quodsi voluntate & facto suo ita in societatem coiverunt, ut se Imperantibus subjicerent; cur Deus præcipere non potuerit, ut, quotquot æternam consequi salutem vellent, certo hominum cœtui sese adgregarent, ejusque societatis Præpositis obtemperarent? immo præcepit, & ordinavit Christus Statum hujusmodi, ut invictè patet ex dictis. Hominis solitarii exemplum ineptè adducitur à Protestantibus: vel enim talis homo ita semper solitariè vixisse ponitur, ut nihil umquam de revelatione externa audiverit; vel aliquando audivit illam. Si prius: Salvari non potest, quamdiu in hoc statu perseverat, quia caret Fide in Deum Autorem gratiæ, quæ per solum rationis lumen haberi non potest: *sine Fide autem impossibile est placere Deo.* Si 2dum. Vel igitur per Baptismum cœtui Fidelium adgregatus fuit: & in eo perstat, etsi solitariè vivat, sicque salvari potest; vel non fuit adsociatus, ita tamen, ut habuerit, & habeat votum, saltem tacitum, & implicitum, quod in amore Dei super omnia continetur, sicque censetur esse de spiritu Ecclesiæ; vel neque votum hujusmodi habuit, nec habet; & omnino extra Ecclesiam constitutus est, nec salus illi est possibilis. Denique *Puffendorfius* Statum Civitatis magis ex subordinatione imperantium & subditorum, quàm ex fine, & mediis metiri debuisset: ista enim non Statum simpliciter, sed *talem* Statum ostendunt: alioquin pari Jure dicam, eum esse Statum, *cujus finis est*
salus

salus æterna, & cujus media huic obtinendo fini idonea sunt.

Inst. 2. Ex ipso *Ecclesiæ* nomine patet, eam nihil aliud esse, quàm *Conventum*, aut *Collegium* populi, nam *Ecclesia* ab *evocando* dicta nihil aliud est, quàm *evocatio*, sc. populi. *Resp.* Esto: fuerit hic primus istius vocabuli usus, ut convocacionem populi significaret; an nova advenire notio non potuit? Christus ipse cùm *Matth. 18.* diceret: *Dic Ecclesiæ*, hoc nomine Prælatos *Ecclesiæ* designabat, id quod alibi demonstratum hic supponitur. Nonne & *Puffendorfius*, inito semel formatoque *Ecclesiæ* Collegio opus esse ait directione saltem *collegiali*, immo & Summi Imperantis potestate ecclesiasticâ, etiam *coactivâ*, siquidem necessitas exigat?

Obj. II. In Lege naturæ potestas regia & sacerdotalis erant conjunctæ ex nativæ indole: cur non etiam conjunctæ sint in lege gratiæ? certè gratia non destruit naturam, neque lex Christi data est ad tollendam, sed perficiendam naturæ legem. *Resp.* Gemina illa potestas fuit conjuncta in Lege naturæ ex vi Juris naturalis præceptivi. N. Vi Juris humani, aut populi consuetudine, quam Deus ratam acceptamque habuit. C. Ante legem *Moyfis* vel *Jure Gentium*, vel moribus populorum introducta fuit conjunctio Regiæ & Sacerdotalis potestatis: nempe Gentes omnes, duce ratione, (& factis Majorum prælucentibus illis, qui Deum verum colebant) haud obscurè intelligebant, Deo sacrificandum esse: qui ritus ut foret celebrior, eodem fungendi munus iis deferendum putabant, qui aut *Familix*, aut aliâ dignitate præfulgebant. Hic autem.

tem.

tem mos uti in L. V. mutatus est, ita & in Nova mutari potuit, ac re ipsa mutatum esse luculentè demonstrant tum Scriptura Apostolica, tum Apostolorum & Ecclesiæ praxis perpetua. Frustra progreditur *Puffendorfius* à Statu ad Statum: etenim de Statu Ecclesiæ ubi sermo est: hæc sicuti Deum Autorem habet, ita unica divinæ institutionis ratio habenda est. In L. V. Sacrificiis & holocaustis suus erat valor: an ex vigore isto eorundem necessitatem in N. L. arguat *Puffendorfius*?

Obj. III. Summa potestas eo ipso, quòd summa sit, non compatitur in eodem Regno potestatem aliam, æquæ summam: quæ enim summa est, ex natura sua est exclusiva alterius independentis. Certè si duo darentur entia prima, & absolutè necessaria, non jam quodlibet Deus esset, sed monstra Deorum forent. *Resp.* Si sint in eodem ordine ac genere. C. Si in diverso N. Finge duo entia, quæ sint prima, & absolutè necessaria: utraque erunt infinitè perfecta, utrumque circa easdem ordinationes summam habebit auctoritatem: utrumque erit independens ab altero, & dependens. En monstrum. At diversitatem Reipublicæ ecclesiasticæ & politicæ agnoscit ipse *Puffendorfius*, ubi finem utriusque diversum, & media diversa, immo & diversam originem agnoscit. Neque ideo minuitur, aut restringitur regia potestas: minui enim, aut restringi jus dicitur, quod cùm magis extensum esset, ad limites angustiores revocatur. Ubi autem potestati politicæ in N. L. Jus Sacrorum unquam concessum fuit? Propè aberit, ut ipsum Imperium divinum ex Orbe eliminent Protestantes, & Pseudo Politici, ne politicæ potestatis terminos re-

stringe-

stringere videantur. Salus Reipublicæ suprema lex esto, at salvâ Dei ordinatione, sive naturalis hæc fuerit, sive positiva. Summa sit Principum potestas; verùm à Deo delegata est, ultra fines mandati nefas egredi. *Ad Sacerdotes voluit Deus, quæ Ecclesiæ disponenda sunt, pertinere, non ad seculi potestates, quas, si Fideles sunt, Ecclesiæ suæ Sacerdotibus voluit esse subjectas. Non sibi vindicet alienum Jus & ministerium, quod alteri deputatum est, ne contra eum tendat abrumpi, à quo omnia constituta sunt, & contra illius beneficia pugnare videatur, à quo propriam consecutus est potestatem.* C. Si Imperator, II. Dist. 96. Præterea si idem Regnum summa duo Capita non ferat; quomodo Christi Ecclesia, quæ est unum spirituale Regnum, mysticum Corpus unum, tot feret Capita, quot summi Imperantes extant?

Inst. Nonne apud Orthodoxos sunt plures Episcopi, veluti totidem Ecclesiarum Capita? *Resp.* Sunt plures, atque ita sunt, ut eorum quisque traditâ sibi divinitus potestate gaudeat regendi Ecclesias suas particulares: at non ideo plura extant Capita summa, cùm Episcoporum potestas & Jurisdictio utut ex divino Jure descendens, Supremi Pastoris, ac Christi in terris Vicarii, & D. Petri Successoris potestati ex divina pariter institutione subordinata sit. Secus de Summis Potestatibus politicis, quarum qualibet in suo territorio Jura sibi majestatica vindicat, nec patitur subordinari. Exemplo sit Protestantium Ecclesia in tot ferè sectas scissa, quot sunt territoria, in quibus toleratur.

Obj. IV. Religio Judaica divino Jure Statui politico sic innexa fuit, ut potestas ordinis, *h. e.* directiva fuerit quidem penes solam Tribum Leviticam, potestas tamen Jurisdictionis manserit penes Reges; atque ideo non fuit Status in Statu, sed Tribus sacerdotalis obnoxia erat imperio Regum, id quod plura facta in ipsis sacris Literis consignata testatum faciunt. Sic DAVID Rex 1. Paral. 13. dicebat ad populum: *Si placet vobis . . . mittam ad fratres nostros reliquos in universas regiones Israël, & ad Sacerdotes, & Levitas . . . ut congregentur ad nos, & reducamus arcam Dei nostri.* Sic JOSIAS, postquam Helcias Pontifex reperit librum in Domo Domini, misit, & congregati sunt ad eum omnes senes Judæ, & Jerusalem; ascenditque Rex in templum Domini, & omnes viri Judæ & Jerusalem cum eo, Sacerdotes & Prophetæ . . . legitque cunctis audientibus verba libri fœderis, qui inventus est in Domo Domini, stetitque Rex super gradum, & fœdus percussit coram Domino. 4. Reg. 23. Sic JOSAPHAT constituit Sacerdotes ad Populum in Lege Domini erudiendum, 2. Paral. 17. SALOMON ejecit Abiathar, ut non esset Sacerdos. 3. Reg. 2. ædificavit templum, illudque victimis & sacrificiis dedicavit. 2. Paral. 5. Quin utramque potestatem, ministerii, & Jurisdictionis in Moyse, Heli, Samuele, Nehemia conjunctam fuisse, nemo ignorat. Cur hæc omnia in L. N. locum non habeant? *Resp.* Quid sibi vult inepta hæc consecutio, quod si ex Sacris Paginis certum sit, Christum voluisse, ut potestas circa Sacra in N. L. solis Pontificibus & Episcopis propria esset? ad hanc Christi institutionem

tionem si respexisset *Puffendorfius* cum suis sequacibus, & brevior fuisset in suo Opusculo, & errorem suum facilius deprehendisset. Sed tamen *respondeo* ad *Imum*. Ubi *DAVID* & populum, & Sacerdotes ac Levitas congregavit ad reducendam arcam Domini, illustre pietatis ac zeli exemplum cum dignitate regia conjunxit, quin potestatem circa Sacra usurpaverit: neque enim ipse Arcam vel tangere ausus est, sed juxta præceptum Domini *Num. 4. v. 31.* portationem Levitis, Sacerdotibus contactum reliquit. Ad *2dum* & *3tium*. Similiter *JOSIAS* & *JOSAPHAT* regiâ pietate, & divinæ gloriæ, ac Religionis avitæ studio accensi pro suo Advocatorum, & Defensorum munere id præcæteris agendum putarunt, ut Sacerdotum curâ & vigilantia antiquum (neque enim fœdus novum ipse percussit) pactum cum Deo initum ad apicem fervaretur. Hæ nimirum Advocatiæ ecclesiasticæ partes sunt, ut vel à Sacerdotio, ab Ecclesia, à Religione divinitus instituta vis omnis, & injuria arceatur, vel Sancta Episcoporum consilia ac decreta externo robore firmentur; vel etiam languidi quandoque Prælati hortatu, & salutari suggestione excitentur. *In hoc enim* (inquit *S. AUGUSTINUS L. 3. contra Crescon.*) *Reges, sicut eis divinitus præcipitur, Deo serviunt, in quantum Reges sunt, si in suo regno bona jubeant, mala prohibeant; non solum quæ pertinent ad humanam societatem, verum etiam ad divinam Religionem.* Ad *4tum*. *SALOMON* dicitur templum dedicasse, & sacrificasse, quatenus suppeditavit sumptus, dedicationemque & sacrificia Sacerdotum ministerio facta, præsentiam suam cohonestavit, qui actus

Religionis solemnes nostris etiam Principibus communes, & aliquando familiares sunt. Certè de populo æque, ac de Rege pronunciat Sacer textus 3. Reg. 8. v. 63. *Et dedicaverunt templum Domini Rex, & filii Israël: quis autem populo tribuat Sacrorum Jus? præterea ejecit Salomon Abiathar, ut non esset Sacerdos Domini, ut impleretur Sermo Domini, quem locutus est super domum Heli in Silo.* Qui haud dubiè fuit sermo, quo Deus dixit 1. Reg. 2. v. 35. *Et suscitabo mihi Sacerdotem fidelem, qui juxta cor meum & animam meam faciat, sc. Sadoc.* Ac proinde SALOMON divino instinctu, & potestate extraordinariâ Abiatharem ejecit, qui cùm Adoniæ partes secutus fuisset, per peccata sua Oraculum divinum de Domo Heli fortassis complevit. Ad 5tum. Conjunctio illa potestatis sacræ cum politica non Jure ordinario sed extraordinario Dei consilio facta est, ideoque in exemplum trahi non potest.

Obj. V. Omnem Christi vitam, omniaque illius gesta, & facta si perlustremus, nihil occurrit, quod vel Imperantem exprimat, aut minimum præbeat indicium, ex quo liceat colligere, quòd Ecclesiam suam esse Statum Reipublicæ voluerit. Numquam alias nisi Doctoris, & Medici partes egit. *Resp.* An Christus clariora certioraque sui de fundando Ecclesiæ Statu consilii argumenta dare debuit, quàm ubi ipse leges condidit, v. g. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis, &c.* Nonne Christus Magistratus Ecclesiastico

licos constituit, dans Apostolis suis potestatem ligandi & solvendi? nonne Fidelibus præcepit, ut Ecclesiæ Prælati morem gererent, immo his eandem, ac Ipsi obedientiam præstarent? potestas clavium PETRO data an nudam directionem fortassis designat? & ipse Dei Filius *Apoc. 3.* dicitur habere claves *Davidis*: eadem *Isa. 22.* dicuntur imponendæ super humerum *Eliacim*: ubi veram potestatem dominativam significari nemo unus est, qui ambigat. Nempe Christus triplici munere functus est, cum in terris viveret, Doctoris videlicet, Legislatoris & Redemptoris: Apostolos suos voluit esse Doctores, cum eos jussit ire in mundum universum, & prædicare omni creaturæ; eosdem & Legislatores esse voluit, ubi illis Ecclesiam suam regendam tradidit, potestatemque fecit ligandi & solvendi. Pro hac *imperii potestate* Apostoli fundarunt Ecclesias, iisque vel præfuerunt ipsi, vel alios cum imperio præfecerunt, imperantes Fidelibus, ut præpositis suis subjacerent; tulerunt leges, controversias diremerunt, eaque ordinaverunt omnia, quæ ipsis ad ædificationem Ecclesiæ, & animarum salutem necessaria, vel utilia videbantur. Num unus aliquis ex Protestantibus sit, qui neget, actum imperii & Jurisdictionis esse, banno imperiali ferire quemquam? & cur actus imperii & jurisdictionis non sit, cum Apostolus ex Fidelibus quosdam, non rogato populi consensu, publicâ & solemni excommunicationis sententiâ afflixit, atque à reliquorum Fidelium cœtui veluti putrida & mortua membra separavit?